

5

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Миколаївського національного
університету імені В.О. Сухомлинського

В.Д. Будак

_____ 2016 р.

**ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 «Соціальні та поведінкові науки»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	052 «Політологія»
СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	Політичні інститути та процеси
КВАЛІФІКАЦІЯ	Доктор філософії

Розглянуто та схвалено

Вченою радою

Миколаївського національного університету
імені В.О. Сухомлинського

Протокол № 19 від 14 травня 2016 р.

4

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	052 «Політологія»
Спеціалізації	Політичні інститути та процеси
Кваліфікація	Доктор філософії

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з науково-педагогічної роботи
МНУ ім. В.О. Сухомлинського
М. А. Рехтета
«11» травня 2016 р.

Директор навчально-наукового
Інституту історії, політології та
права
МНУ ім. В.О. Сухомлинського
М. М. Шитюк
«11» травня 2016 р.

Керівник розробки:

Завідувач кафедри
політології
МНУ ім. В.О. Сухомлинського
Н.О. Ніколаєнко
«11» травня 2016 р.

Передмова

I. РОЗРОБЛЕНО:

Миколаївським національним університетом імені В.О. Сухомлинського

II. ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ:

Вченою радою Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського (протокол № ___ від «___» _____ 2016 р.).

III. РОЗРОБНИКИ СТАНДАРТУ:

- Ніколаєнко Наталія Олександрівна – керівник проектної групи, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського.
- Седляр Юлія Олександрівна – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політології, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського.
- Лісовський Володимир Миколайович – кандидат політичних наук, доцент кафедри політології, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського.

Цей стандарт не може бути повністю або частково відтворений, тиражований і розповсюджений без дозволу Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

Вступ

Освітньо-наукова програма (ОНП) є нормативним документом, у якому визначається нормативний термін та зміст навчання, нормативні форми державної атестації, встановлюються вимоги до змісту, обсягу й рівня вищої освіти та професійної підготовки фахівця.

Цей стандарт є складовою частиною системи стандартів вищої освіти і використовується під час:

- розроблення складової стандарту вищої освіти;
- розроблення складових стандартів вищої освіти вищого навчального закладу (варіативна частина освітньо-наукової програми);
- розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик.

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 60 кредитів ЄКТС (4 роки).

Профіль програми Доктор філософії в галузі соціальних		
Тип диплома та обсяг робіт	Диплом доктора філософії, перший науковий ступінь, 4 академічних роки, 60 кредитів ЕКТС	
Наукова установа	Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, м. Миколаїв	
Акредитуюча інституція	Міністерство освіти і науки України, Україна, пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135	
Період акредитації	2020 рік	
Рівень програми	QF for ENEA – третій цикл, EQF for LLL – 8 рівень; НРК України – 8 рівень	
А		
Мета програми		
	Забезпечити, на основі ступеня магістра, підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів у сфері політології шляхом здобуття ними компетентностей, достатніх для виконання оригінальних наукових досліджень, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, а також їх підтримку в ході підготовки та захисту дисертації.	
В		
Характеристика програми		
1	Предметна область (галузь знань)	05Соціальні та поведінкові науки
2	Фокус програми: загальний/ спеціальний	<p>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти за Законом України «Про вищу освіту», восьмий кваліфікаційний рівень Національної рамки кваліфікацій.</p> <p>Загальний. Дослідження теоретичних і практичних проблем утворення легітимізації й функціонування політичних інститутів, джерел, перебігу та наслідків політичних процесів.</p> <p>Спеціальний. <i>Дослідження:</i> сутності політичних інститутів їх різновиди і класифікації; – місця й ролі політичних інститутів в політичній системі суспільства; – способів утворення політичних інститутів, механізмів визначення кола їхніх повноважень; – механізмів стримування, контроль та легітимного позбавлення повноважень політичних інститутів; – проблем між інституційної взаємодії; – взаємозалежності типів політичних інститутів та форм державного правління, політичних режимів та форм державного устрою;</p>

		<ul style="list-style-type: none"> – взаємовпливу політичних інститутів та суспільної модернізації; – головних тенденцій розвитку політичних інститутів; – формування та трансформування політичної системи; – порівняльної характеристики політичних систем країн світу; – публічної політики; – процесів державного урядування, керування, управління та регулювання; – процесів ухвалення і здійснення суспільних рішень; – конфліктів і злагоди у політичному процесі; – особливостей аналізу і прогнозування перебігу політичних процесів.
3	Орієнтація програми	Дослідницька і прикладна. Наукові дослідження та продукування нових знань в галузі політології та розробка ефективних механізмів функціонування політичних інститутів та політичних процесів, що матимуть широке практичне застосування.
4	Особливості програми	Програма орієнтує на розширення та поглиблення теоретико-методологічного та науково-методичного базису розвитку політичних процесів та інститутів, оволодіння практичним інструментарієм наукових досліджень в сфері політології та орієнтує на співробітництво із закладами системи Міністерства освіти і науки України, державними та місцевими адміністраціями, міжнародними організаціями, закордонними науковими установами та навчальними закладами.
С		
Працевлаштування та продовження освіти		
1	Працевлаштування	<p>Наукова та викладацька діяльність у сфері політології, міжнародних відносин.</p> <p>Наукова, адміністративна та управлінська діяльність в закладах науки, освіти, в органах влади усіх рівнів та органах місцевого самоврядування.</p> <p>Посади згідно класифікатору професій України:</p> <p>Вища посадова особа (голова, генеральний секретар, секретар, президент, лідер, керівник та ін.), народний депутат (1110), представник МЗС (1120) політичної партії (1141.1). Вищі посадові особи (1143). Голова Центральної виборчої комісії (1210.1), Секретар Центральної виборчої комісії (1229.1),</p> <p>Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі). Керівники підприємств, установ, організацій (12): керівники підприємств, установ, організацій (Директор) (1210.1), керівники різних основних підрозділів (Начальник) (1229.1), керівники функціональних підрозділів (Начальник)(1231). Керівник науково-дослідного підрозділу (1237), головний фахівець науково-дослідного підрозділу (1237.1), Начальник (Завідувач) науково-дослідного підрозділу</p>

		<p>(1237.2), Керівник проектів та програм (1238), Керівник інших функціональних підрозділів (1239), Керівник малих підприємств (Директор)(13). Консультант (в апараті органів державної влади, виконкому) (2419.3). Професіонали: політолог, політичний оглядач (2443), викладачі вищих навчальних закладів (2310): Докторант, Доцент, Професор кафедри (2310.1), асистент, Викладач вищого навчального закладу (2310.2). Інші професіонали (23)(24)науковий співробітник, консультант (в апараті органів державної влади, виконкому), Консультант із суспільно-політичних питань (в партіях та інших громадських організаціях), лектор. Адміністративний помічник (3436). Місця працевлаштування. Посади у відділах та лабораторіях наукових установ, профільних кафедрах університетів. Відповідні робочі місця (наукові дослідження та управління) підприємств, установ та організацій.</p>
2	Продовження освіти	<p>Навчання впродовж життя для розвитку і самовдосконалення в науковій та професійній сферах діяльності, а також в інших споріднених галузях наукових знань: - підготовка на 9-ому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій в галузі соціальних та поведінкових наук; - навчання на 8-ому кваліфікаційному рівні Національної рамки кваліфікацій в споріднених спеціальностях; - освітні програми, дослідницькі гранти та стипендії, що містять додаткові наукові та освітні компоненти.</p>
D	Стиль та методика навчання	
1	Підходи до викладання та навчання	<p>Основними підходами до викладання та навчання аспірантів є: - використання лекційних курсів, семінарів та консультацій із запланованих дисциплін; - самостійну роботу з джерелами інформації у бібліотеці Університету та у наукових бібліотеках України; - використання дистанційних курсів навчання та електронних ресурсів за допомогою мережі Інтернет; - індивідуальні консультації фахівців Університету, інших установ НАН України, профільних вищих навчальних закладів; - залучення до консультування аспірантів провідних фахівців профільної галузі; - інформаційна підтримка участі аспірантів в конкурсах на отримання наукових стипендій і грантів; - активна робота аспірантів у складі проектних команд, при виконанні держбюджетних та госпдоговірних тем, участь у розробці звітних матеріалів, реєстраційних та облікових документів, оформленні патентів та авторських свідоцтв.</p>

2	Система оцінювання	<p>Система оцінювання знань освітньої програми передбачає здійснення поточного та підсумкового контролю.</p> <p><i>Поточний</i> контроль проводиться у формі тестів, роботи на практичних заняттях, виступів на семінарах та конференціях, підготовки наукових звітів.</p> <p><i>Підсумковий</i> контроль передбачає диференційований залік або усний іспит. Аспірант вважається допущеним до підсумкового контролю з дисциплін освітньо-наукової програми, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом з цієї дисципліни.</p>
3	Форма контролю успішності навчання аспірантів/здобувачів	<p>Аспіранти/здобувачі проходять щорічну атестацію шляхом звітування на засіданні профільного відділу та Вченої ради Університету про хід виконання освітньо-наукової програми та індивідуального плану, включаючи опубліковані наукові статті та виступи на конференціях.</p> <p>Остаточним результатом навчання аспірантів/здобувачів є повне виконання освітньо-наукової програми, необхідний перелік опублікованих за результатами досліджень наукових праць, у тому числі в зарубіжних виданнях та таких, що індексуються у наукометричних базах, апробація результатів на наукових конференціях, належним чином оформлений рукопис дисертації та представлення її на спільне засідання відділів Університету або до розгляду в спеціалізовану вчену раду для отримання наукового ступеня доктора філософії в галузі соціальних та поведінкових наук, зі спеціальності 052 політологія.</p>
Е		Програмні компетентності
1	Загальні (універсальні)	<ul style="list-style-type: none"> • Глибокі знання та розуміння: здатність аналізувати явища та процеси суспільно-політичного життя, з точки зору фундаментальних загальнонаукових принципів і знань а також на основі спеціальних методів соціологічного, політичного дослідження політичних процесів і явищ. • Розв'язання проблем. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів, засвоєних з освітньо-наукової програми. • Обчислювальні навички. Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення (мови програмування, пакети тощо) та великі масиви статистичної інформації для здійснення досліджень та моделювання соціально-економічних та демографічних процесів. • Здатність до навчання. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті фахові знання.
2	Фахові	<ul style="list-style-type: none"> • Глибокі знання та розуміння: здатність аналізувати явища та процеси суспільно-політичного життя, з точки зору фундаментальних загальнонаукових принципів і знань а також на основі спеціальних методів соціологічного, політичного дослідження політичних процесів і явищ.

		<ul style="list-style-type: none"> • Розв’язання проблем. Здатність розв’язувати широке коло проблем та задач шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів, засвоєних з освітньо-наукової програми. • Обчислювальні навички. Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення (мови програмування, пакети тощо) та великі масиви статистичної інформації для здійснення досліджень та моделювання соціально-економічних та демографічних процесів. • Здатність до навчання. Здатність шляхом самостійного навчання освоїти нові області, використовуючи здобуті фахові знання.
Ф	Програмні результати навчання	
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Знання</i> іноземної мови, на рівні достатньому для презентації наукових результатів в усній та письмовій формах, <i>розуміння фахових</i> наукових та професійних текстів, <i>вміння та навички</i> спілкуватися в іншомовному науковому і професійному середовищі. • <i>Знання</i> методів наукових досліджень та <i>вміння</i> їх використовувати на належному рівні; <i>вміння</i> розшукувати, опрацьовувати, аналізувати та синтезувати отриману інформацію (наукові статті, науково-аналітичні матеріали, бази даних тощо). • <i>Знання</i> теорії і <i>розуміння</i> методології системного аналізу, принципів застосування системного підходу при дослідженні соціально-економічних процесів та явищ, <i>вміння</i> використовувати методологію системного аналізу в сфері економіки; <ul style="list-style-type: none"> • <i>Знання</i> змісту і порядку розрахунків основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Гірша (h-індекс), імпаکت-фактор (ІФ, або IF)); <i>вміння</i> працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами. • <i>Знання і вміння</i> використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, комп’ютерні засоби та програми при проведенні наукових досліджень. • <i>Вміння та навички</i> працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, а також наукометричними платформами (наприклад, Scopus, Web of Science, Index Copernicus, Web of Knowledge, PubMed, Mathematics, Springer, Agris, GeoRef та ін.). • <i>Знання, розуміння, вміння та навички використання</i> правил цитування та посилання на використані джерела, правил оформлення бібліографічного списку, <i>розуміння</i> змісту і порядку розрахунків основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Гірша (h-індекс), імпакт-фактор (ІФ, або IF)). • <i>Знання</i> основних концепцій, теорій та закономірностей європейського цивілізаційного процесу; • <i>Знання</i> специфіки політологічної і соціологічної методик приклад- 	

ного аналізу діяльності внутрішньополітичних процесів, міжнародних відносин суспільних явищ і процесів у сфері соціального розвитку; *Знання* з методики і техніки збору, обробки й аналізу емпіричної інформації з політичної проблематики; *вміння* аналізувати тенденції соціально-політичних процесів та їх взаємозв'язки; робити обґрунтовані висновки щодо стану політичних явищ і процесів, оцінювати їх фактори та наслідки, а також перспективи; розраховувати показники.

- *Знання* сучасних підходів до прогнозування політичних і соціальних подій, явищ з використанням наявних методів і методик наукового знання;
- *Вміння* класифікувати та обирати стратегії діяльності з урахуванням суспільно-політичних, громадських, партійних інтересів; обґрунтовувати нові організаційно-політичні форми, знаходити найбільш адекватні із них для розв'язання суспільних суперечностей.
- *Знання* трендів сучасних політичних процесів в Україні та її регіонах у контексті історичних подій;
- *Знання* специфіки та основних методів регіональної політики в національній стратегії соціально-економічного розвитку, регіональної політики в системі державного регулювання територіального розвитку; працювати з законодавчими актами, що регламентують регіональну політику, діяльність регіональних влад; виявляти та аналізувати основні тенденції регіонального розвитку, оцінювати соціально-політичний стан регіону з метою вибору пріоритетів та засобів регіонального розвитку.
- *Вміння* впроваджувати політичні технології при розв'язанні практичних завдань у політичному процесі. обирати стратегії діяльності з урахуванням суспільно-політичних, громадських, партійних інтересів.
- *Володіти* методологією розроблення стратегії й тактики виборчих кампаній; *володіти* сучасними інформаційними технологіями збору, обробки та поширення даних; прогнозувати найімовірніший перебіг процесів на перспективу та аналізувати й оцінювати можливі наслідки зміни явища; розробляти сценарії поведінки соціально-політичних явищ; *вміння* перевіряти адекватність побудованих моделей; оцінювати сучасні політичні процеси; досліджувати етнонаціональний склад населення;
- *Знання* методики розрахунків окремих соціально-політичних показників, розробки державних планів, соціально-економічних програм та їх розділів, а також методик і алгоритмів застосування політичних досліджень;
- *Знання* та апробація технологічних схем політичного процесу, властивостей та його структурно-інституціональних характеристик; специфіки трансформаційних перетворень у розвитку політичних відносин; *вміння* визначати специфічні риси політичної системи; обґрунтовувати перспективні напрями модернізації соціально-політичних відносин; виявляти інноваційні зміни у їх розвитку; оцінювати дієвість сучасного механізму забезпечення інноваційності у політичній сфері.

Керівник проектної групи
(гарант освітньо-наукової програми):

Завідувач кафедри політології,
доктор політичних наук, професор

Н. О. Ніколаєнко

Члени проектної групи:

Доктор політичних наук,
в.о. професора кафедри політології

Ю. О. Седляр

Кандидат політичних наук,
доцент кафедри політології

В. М. Лісовський